

Pohřební řeč

Petr Opelík



Přišla ta chvíle, které jsem se odjakživa obával — smrt jednoho z rodičů. Je to tedy otec, který se vydává jako první přes Acheron.

Život mu byl literaturou. Literatura mu byla alfou a omegou jeho bytí. Samozřejmě, miloval nás a věnoval se nám. Ale jeho esence byla v psaní. To jenom když seděl za psacím stolem, tak plně žil. Psal do poslední chvíle. Když už viděl, že mu hlava přestává sloužit, tak přestal psát a jenom četl. Trávil čas čtením.

A pak přišel ten zlom — prasklý vřed, byl odvezen na pohotovost. V nemocnici se jim podařilo ho zachránit před vykrvácením. Tatínek žil. Ale přestal číst. Řekl nám, že nemůže či nechce číst. Tak jsme mu tedy četli my. To ještě přijímal.

Pak byl převezen do jiného zařízení. Tam nám dal najevo, že již nechce, abychom mu četli. Televizí pohrdal. Díval se do bílého stropu. Bílá je branou do prázdna. Co je za bílou? Nic jiného než ticho, všeobjímající ticho, druhá strana smrti, kdybych obrátil Skácelovu smrt — jako „možná druhá strana ticha“.

Postupně se tatínek propadal do bílých peřin nebytí. A mlčel. Až jsem mu to měl za zlé. A pak jsem to měl za zlé sám sobě, protože jsem věděl, proč je takový. Znal jsem tu jeho bytostnou spřízněnost se Skácelelem ohledně otázky ticha a mlčení a němoty. Aspoň tak chápu to jeho postupné odloučení.

To ticho a prázdno je pro mě sloučeno s poezií, vždyť se vždycky v koncentrované podobě ocitá za slovem. Slovo básníkem vyřčené se ocitá v prostoru, jehož se chopí čtenář, aby v něm samém krystalizovalo do podoby významu. Tatínek byl úžasným znalcem poezie, a nejenom znalcem, rozuměl jí, chápal ji bytostně a byl i jejím passeur-em; vždyť první knížka, kterou redigoval a která se jmenovala *Jak číst poezii*, se snaží o to zprostředkování, o to spojení mezi básníkem a čtenářem.

Ne vyslovené, nýbrž napsané slovo bylo to, co pro něj, mlčenlivého samotáře, zaručovalo styk s ostatními, jemu neznámými čtenáři. Byl to jeho způsob komunikace. Tištěné slovo má tu výhodu před vysloveným, že zůstává, setrvává, černé na bílé, aby mohlo vyzářovat, bez ohledu na plynoucí čas, svou věčnou intenzitu.

V básni *Ohledání těla* Skácel píše:

*Nechte ho spát a nerušte ho
a postavte mu z ticha ploty
ať spí tak navždy jako kámen
a ať se vospí do němoty*



*Buďte tak hodní prosil o to
a chce se dospat tam kde bylo
to mlčenlivé na počátku
a nikdy z toho nebylo*

*A odpusťte mu čím vás zranil
byla to slova platil za ně
a ruce které sepjali mu
má od nich na kost pořezané*

*Chce spát a spát jak stromy v zimě
a nést tu bílou tíhu ticha
tak nevýslovně z nepaměti
jak někdo kdo se neudýchá*